

Sygnatura akt XVIII C 1773/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 28 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Szmytke

Protokolant: st. sekr. sąd. Maria Kaczmarek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu: 14 marca 2017 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa: **G. S., M. S. (1)**

przeciwko: **S.. P. – Szefowi Wojskowego Zarządu Infrastruktury w Poznaniu**

o: zapłatę

1. Zasądza od pozwanego Skarbu Państwa – Szefa Wojskowego Zarządu Infrastruktury w Poznaniu na rzecz powodów tytułem odszkodowania za obniżenie wartości nieruchomości kwotę: 110.535 zł (sto dziesięć tysięcy pięćset trzydzieści pięć złotych) z ustawowymi odsetkami

a) od kwoty: 75.852 zł od dnia 13.05.2010r.,

b) od kwoty: 34.684 zł od dnia 29.04.2014r.

do dnia zapłaty .

2. Zasądza od pozwanego Skarbu Państwa – Szefa Wojskowego Zarządu Infrastruktury w Poznaniu na rzecz powodów tytułem nakładów na rewitalizację akustyczną budynku mieszkalnego kwotę: 105.783,43 zł (sto pięć tysięcy siedemset osiemdziesiąt trzy złote 43/100) z ustawowymi odsetkami od dnia: 06.05.2016r. do dnia zapłaty.

3. W pozostałym zakresie powództwo oddała.

4. Kosztami niniejszego procesu obciąża stronę pozwaną w całości i na tej podstawie:

a) nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz S.P. – Sąd Okręgowy w Poznaniu - kwotę: 4.379,55 zł tytułem niepokrytych wydatków procesowych,

b) zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę: 3.000 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych i kwotę: 2.417 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

/-/K. Szmytke

UZASADNIENIE

Powodowie M. i G. małż. S. pozwem z dnia 13.05.2013r. złożonym w Sądzie Rejonowym Poznań – Stare Miasto wnieśli o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego Skarbu Państwa – Szefa Wojskowego Zarządu Infrastruktury kwoty 25.500 zł z wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 13.05.2010r. do dnia zapłaty z tytułu odszkodowania za ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości (w tym zakaz budowy budynków mieszkalnych) oraz utratę wartości rynkowej ich nieruchomości jak i konieczne koszty robót związanych z rewitalizacją akustyczną ich budynku

mieszkalnego. Nadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu żądania powodowie wskazali, że ich roszczenia związane są z objęciem ich nieruchomości najpierw strefą „D” a od 22.02.2008r. strefą I obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. - K.. Jako podstawę prawną omawianych roszczeń wskazali oni na art. 129 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Pismem z dnia 29 października 2013 r. (k.77-93) powodowie sprecyzowali i rozszerzyli żądanie pozwu o kwotę 24.500 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 13.05. 2010 r. do dnia zapłaty, żądając tym samym zapłaty przez stronę pozwaną łącznie kwoty 50.000 zł wraz z ustawowym odsetkami od dnia 13.05.2010 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, wg norm przepisanych w tym kosztami zastępstwa procesowego wskazując, iż 40.000 zł domagają się tytułem odszkodowania za utratę wartości ich nieruchomości, a pozostałych 10.000 zł tytułem odszkodowania za nakłady konieczne do poniesienia dla zapewnienia właściwego klimatu akustycznego na nieruchomości. Uzasadniając datę początkową żądania odsetek ustawowych powodowie podnieśli, że wzywali pozwanego przedsądowo o zapłatę należności na swoją rzecz, a z już ugruntowanego orzecznictwa sądowego wynika, że odstek od zgłoszonych przez siebie roszczeń głównych mogą domagać się od dnia wezwania do zapłaty, jeżeli już wówczas istniała szkoda w wysokości określonej przez biegłego, jednak mając na uwadze 3 - letni okres przedawnienia roszczenia o odsetki domagają się ich od daty 13.05.2010r.

Pismem z dnia 18 czerwca 2014 r. (k. 119-122) pozwany wniósł odpowiedź na pozew, w której domagał się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, podnosząc, że powodowie nie ponieśli żadnej szkody w związku z usytuowaniem ich nieruchomości najpierw w strefie D a następnie w strefie I obszaru ograniczonego użytkowania. Nadto pozwany podniósł zarzut przedawnienia zgłoszonych przez powodów roszczeń wskazując, że inicjatorzy procesu nie zgłosili ich ani w dwuletnim terminie zawitym przewidzianym ustawą Prawo ochrony środowiska ani w terminie trzech lat od kiedy dowiedzieli się o szkodzie i podmiocie odpowiedzialnym za jej powstanie, ponadto upłynął wraz z końcem roku 2013 najdłuższy z możliwych po 10 - letni termin przedawnienia ich roszczeń. Niezależnie od tego pozwany zauważył, że wobec zmiany art. 135 ust. 2 p.o.ś. straciły moc obowiązującą rozporządzenia wydane na podstawie tego przepisu, w tym rozporządzenia Wojewody (...) o utworzeniu obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. – K.. Pozwany przedstawił również wywód dotyczący niemożności uwzględnienia roszczeń powodów na podstawie art. 435 k.c.

Pismem z dnia 19 września 2014 r. (k. 127-131) powodowie wskazali, iż wystąpili z roszczeniem do pozwanego w odpowiednim terminie, w związku z czym ich roszczenia nie wygasły ani nie przedawniły się a termin przedawnienia w tej sprawie wynosi nie 3 a 10 lat albowiem roszczenia powodów nie są roszczeniami o odszkodowanie za szkodę spowodowaną czynem niedozwolonym. Odpowiedzialność pozwanego wynika z ustawy. P. stanęli także na stanowisku – odwołując się do orzecznictwa sądowego w szczególności Sądu Najwyższego, iż rozporządzenie Wojewody W.. nr 82/03 nadal obowiązuje.

Na rozprawie z dnia 19 września 2014 r. (k.132-135) strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska a powodowie w swoich zeznaniach wskazywali, że już wcześniej, bo w 2005r. wytoczyli powództwo przeciwko pozwanemu, ale postępowanie sądowe zostało wówczas umorzone po pewnym czasie jego trwania.

Pismem datowanym na 27 kwietnia 2015 r. (k. 228-230) inicjatorzy procesu zapoznawszy się z opinią biegłego sądowego rzeczoznawcy majątkowego zasięgniętą w toku sprawy przez Sąd na okoliczność czy a jeżeli tak to o ile spadła wartość nieruchomości powodów w związku z utworzeniem OOU dla L. Wojskowego P. – K. w P. rozszerzyli żądanie pozwu o kwotę 63.338 zł wskazując w nim, że po tym rozszerzeniu domagają się zapłaty przez pozwanego na ich rzecz w sumie kwoty 113.338 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty: 92.241 zł od dnia 13.05.2010r. do dnia zapłaty, a od kwoty 21.097 zł od dnia 29.04.2014r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W konsekwencji rozszerzonego przez powodów żądania Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu uznał się niewłaściwym rzeczowo do dalszego jej prowadzenia i przekazał ją do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Poznaniu (k.286).

Po przekazaniu sprawy tut. Sądowi ten mając na uwadze, że pozwany winien być reprezentowany w postępowaniu toczącym się w pierwszej instancji przed sądem okręgowym przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa – zawiadomił o procesie Prokuratorię Generalną Sk. P. doręczając jej odpis opinii biegłego akustyka (k.301). Pismem z dnia 03.12.2015r. (k.313) Prezes Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa poinformował jedank sąd, iż Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa przekazała sprawę do dalszego prowadzenia Szefowi Wojskowego Zarządu Infrastruktury w Poznaniu.

Po zapoznaniu się z kolejnymi opiniami biegłych (akustyka i budowlańca) pozyskanymi przez Sąd w toku procesu powodowie pismem z dnia 18 października 2016 r. (k. 393-395) rozszerzyli żądanie pozwu o kwotę 105.783,43 zł., wnosząc ostatecznie o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz łącznie kwoty 219.121,43 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 92.241,00 zł od dnia 13.05.2010 r. do dnia zapłaty, a od pozostałej kwoty 126.880,43 zł od dnia 29.04.2014 r. do dnia zapłaty.

Pozwany konsekwentnie domagał się oddalenia powództwa inicjatorów procesu w całości – także po rozszerzeniu ich żądań w toku sprawy, podtrzymując swoje stanowisko z odpowiedzi na pozew co do kosztów procesu (k. 418,426).

W dalszym toku postępowania strony podtrzymywały swoje stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Małżonkowie M. i G. S. są obok małżonków T. i H. W. współwłaścicielami na zasadzie wspólności majątkowej małżeńskiej udziału 1/2 we własności nieruchomości zabudowanej domem mieszkalnym i budynkami gospodarczymi położonej w P., obręb S., przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą o nr (...).

Pomiędzy współwłaścicielami tej nieruchomości toczyło się przed Sądem Rejonowym w Poznaniu pod sygn. akt III Ns 943/89 postępowanie o zniesienie współwłasności, które zakończyło się prawomocnym postanowieniem z 08.05.1990r. znoszącym współwłasność w ten sposób, że działka geodezyjna oznaczona wówczas nr 34/1 na projekcie podziału sporządzonym przez geodetę uprawnionego inż. I. Ś. i zaopiniowanym przez Wydział Geodezji i Gospodarki Gruntami Urzędu Miejskiego w P. przyznana została na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej M. i G. małż. S., zaś działka oznaczona numerem (...) na w/w projekcie podziału na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej H. i T. małż. W..

Do chwili zamknięcia rozprawy w przedmiotowym procesie podział ten nie został ujawniony w księdze wieczystej nieruchomości. Wg numeracji działek w ewidencji gruntów niespójnej z oznaczeniem działek w sprawie o zniesienie współwłasności - nieruchomość powodów oznaczona jest jako działka (...). Z działki, która przypadła w postępowaniu o zniesienie współwłasności powodom zgodnie z aktem notarialnym z 19.08.1999r. sporządzonym przez notariusza J. S. za nr rep. A 3506/99 została wydzielona działka gruntu o powierzchni 4 m² i sprzedana Miastu P.. Od tego momentu powierzchnia nieruchomości, której powodowie są współwłaścicielami wynosi 621 m². Ta działka powodów jest zabudowana wolnostojącym piętrowym budynkiem mieszkalnym jednorodzinny niepodpiwniczony wzniesionym przez inicjatorów procesu po pozyskaniu w dniu 08.02.1988r. decyzji pozwolenia na budowę na działce, która w tamtym czasie nosiła oznaczenie nr 34, z dobudowanym garażem i usytuowanym obok budynkiem gospodarczym. Nieruchomość posiada przyłącze do sieci miejskich w zakresie energii elektrycznej, wodociągu, gazu i kanalizacji. Doprowadzone jest do niej również przyłącze teletechniczne. Powierzchnia użytkowa budynku wynosi 145,4 m². Budynek wybudowany został z użyciem materiałów średniej jakości w odniesieniu do konstrukcji podstawowej jak i elementów wykończeniowych. Ogólny stan techniczny budynku jest zadowalający.

Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w Poznaniu Wydział VI Ksiąg Wieczystych dostrzegł rozbieżności między stanem rzeczywistym a ujawnionym w księdze wieczystej nieruchomości i mając to na uwadze w dziale III księgi wieczystej (...) wpisane zostało w dniu 17.06.2015r. ostrzeżenie o niezgodności treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym ustalonym w postanowieniu SR w Poznaniu z 08.05.1990r. w spr. o sygn. III Ns. 943/89.

Przedmiotowa nieruchomość powodów znajduje się na terenie oznaczonym w ewidencji geodezyjnej jako obręb S., arkusz mapy 33. Jest to obszar osiedla mieszkalnego M. o niskiej zabudowie zlokalizowany przy południowej granicy P. z miejscowością C. w pobliżu autostrady (...). Osiedle (...) położone jest w sąsiedztwie wojskowego lotniska P.-K.. Jest ono rozgraniczone ulicą (...), a od zachodu rzeką W.. Sąsiedztwo pod względem przyrodniczym jest korzystne z uwagi na istniejące tereny ekologiczne w dolinie rzeki W. i w okolicach strumyka G.. Położenie nieruchomości w stosunku do ośrodków usługowych i handlowych jest zadawalające pod kątem funkcji mieszkalnej. Nieruchomość położona jest w narożniku ulicy (...). Wjazd na nieruchomość jest od ul. (...), która ma tymczasowe utwardzenie z żuźla paleniskowego, bez urządzonych chodników, ale z urządzonym oświetleniem ulicznym. Działka powodów ma kształt zbliżony do prostokąt, znajduje się w lokalizacji gdzie teren jest wyrównany i płaski. Nieruchomość ogrodzona jest parkanem z siatki plecionej na stalowych słupkach. Dojście do budynku posadowionego na tej nieruchomości wykonane jest z płytek betonowych. Wolny obszar działki jest zagospodarowany jako ogród z trawnikiem i drzewami ozdobnymi.

Przedmiotowa dla sprawy nieruchomość (działka powodów) jest położona na terenie, dla którego nie ma aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego. W obowiązującym do dnia 31 grudnia 2003 r. miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego nieruchomość położona była na terenie oznaczonym symbolem III.OR1.m4 – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w strefie III peryferyjnej, teren ekstensywnej zabudowy mieszkaniowej. Zgodnie z obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta P. przedmiotowa działka położona jest na terenie oznaczonym symbolem D4/M5n* - tereny zabudowy niskiej, mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usług i drobnej działalności gospodarczej, w obszarze ograniczonego użytkowania lotniska, docelowo przeznaczony do przekształcenia i zagospodarowania zgodnie z zasadami zagospodarowania aktualnie obowiązującymi w obszarze ograniczonego użytkowania lotniska.

Okoliczności bezsporne, odpis z księgi wieczystej k. 19-24, kopia z wypisu z aktu notarialnego z 19.08.1999r. k. 97-101; postanowienie o zniesieniu współwłasności nieruchomości z 08.05.1990r. w sprawie o sygn. III Ns 943/89 SR w Poznaniu k. 94-95, opinia geodety K. S. (2) k. 375 – pozyskana i dołączona do akt sprawy przez powodów a nie kwestionowana przez biegłego - k. 382

Lotnisko w K. istnieje od II wojny światowej. Użytkowane jest jako miejsce startów i lądowań samolotów odrzutowych od lat 60-tych. Do 2004 r. stacjonowały tam samoloty MIG 21. Od listopada 2006 r. stacjonują na tym lotnisku, startują i lądują samoloty F-16. W okresie do 2000 r. samolotów MIG 21 na lotnisku w K. były dwie eskadry po 21 samolotów, w latach 2000-2004 jedna eskadra mająca prawie 40 samolotów. Samolotów F-16 ostatecznie są dwie eskadry każda po 16 samolotów.

Okoliczności bezsporne

Wojewoda (...) wydał 17 grudnia 2003 roku rozporządzenie nr 82/03 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. – K. w P.. Rozporządzenie zostało wydane na podstawie art.135 ust.1 i 2 ustawy z 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. nr 62 poz.627 z późn. zm.). Powołane wyżej Rozporządzenie Wojewody weszło w życie 1 stycznia 2004 roku (ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Województwa (...) z 17 grudnia 2003 roku nr 200). Rozporządzenie utworzyło obszar ograniczonego użytkowania podzielony na pięć stref oznaczonych literami A-E w zależności od odległości od lotniska K. i w zależności od poziomu hałasu. Obszar ograniczonego użytkowania stanowił teren ograniczony linią, na której długotrwały poziom hałasu w porze nocnej jest równy 45dB (granica obszaru ograniczonego użytkowania).

Nieruchomość powodów znalazła się w strefie D obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. - K..

Granice strefy D wyznaczała: granica strefy C i linia, na której długotrwały poziom hałasu w porze dziennej jest równy 60 dBA oraz granica terenu lotniska. W załączniku nr 3 do rozporządzenia Wojewoda W.. określił ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenów, wymagania techniczne dotyczące budynków oraz sposób korzystania z terenów na obszarze ograniczonego użytkowania. Dla strefy D ograniczył przeznaczenie terenu przez zakaz budowy budynków mieszkalnych, szpitali, domów opieki i budynków związanych ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, takich jak szkoły, przedszkola, internaty, domy dziecka itp., zakaz tworzenia obszarów A ochrony uzdrowiskowej. W strefie tej, w zalecanym sposobie korzystania z terenu, dopuszczono lokalizowanie nowych obiektów nie wymagających ochrony akustycznej i nie powodujących zwiększenia hałasu dla istniejącej zabudowy mieszkaniowej. Jako wymagania techniczne dotyczące budynków wskazano, iż w istniejących budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej należy zapewnić właściwy klimat akustyczny poprzez stosowanie przegród zewnętrznych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej.

W dniu 31 grudnia 2007 r. Wojewoda (...) wydał rozporządzenie nr 40/07 zmieniające rozporządzenie z dnia 17 grudnia 2003 r. o wprowadzeniu obszaru ograniczonego użytkowania. Zmiany dotyczyły granic obszaru ograniczonego użytkowania, podziału na strefy, dopuszczalnych poziomów hałasu w strefach oraz sposobu korzystania z poszczególnych terenów i wymagań technicznych dotyczących budynków. Powołane wyżej Rozporządzenie Wojewody weszło w życie z dniem 22 lutego 2008 r. (ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Województwa (...) z dnia 22 stycznia 2008 r. nr 1 poz. 1). Według zmienionego rozporządzenia obszar ograniczonego użytkowania stanowi teren ograniczony linią, na której długotrwały poziom hałasu od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych jest równy 55 dB w porze dziennej (L Aeq D przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom) i 45dB w porze nocnej (L Aeq N przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom) - granica obszaru ograniczonego użytkowania. Rozporządzenie utworzyło obszar ograniczonego użytkowania podzielony na trzy strefy oznaczone cyframi: I, II, III w zależności od odległości od lotniska K. i w zależności od poziomu hałasu.

Nieruchomość powodów znalazła się w strefie I obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. - K..

Strefę I wyznaczają: linia będąca zewnętrzną granicą strefy I, stanowiąca wewnętrzną granicę strefy II oraz obwiednia złożona z linii, na której dopuszczalny długotrwały średni poziom dźwięku A od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych jest równy 60 dB i linii, na której dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A od operacji naziemnych i pozostałych źródeł hałasu związanych z funkcjonowaniem lotniska jest równy 55 dB, stanowiąca zewnętrzną granicę strefy I. Ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenu w strefie I obejmują zakaz przeznaczenia terenu pod budowę budynków mieszkalnych, szpitali, domów opieki społecznej i budynków związanych ze stałym pobytem dzieci i młodzieży takich jak szkoły, przedszkola, internaty, domy dziecka i.t.p., zakaz tworzenia stref ochronnych A uzdrowiska. W zakresie sposobu korzystania z terenu objętego strefą I przewidziano zakaz budowy budynków mieszkalnych, szpitali, domów opieki społecznej i budynków związanych ze stałym pobytem dzieci i młodzieży takich jak szkoły, przedszkola, internaty, domy dziecka i.t.p., zakaz tworzenia stref ochronnych A uzdrowiska, zakaz zmiany funkcji istniejących obiektów niewymagających ochrony akustycznej na podlegające ochronie akustycznej, dopuszczalne lokalizowanie nowych obiektów nie wymienionych wyżej i niepowodujących znacznego zwiększenia emisji hałasu do środowiska. W zakresie wymagań technicznych dla budynków położonych w strefie I dopuszczono możliwość zmiany funkcji budynków istniejących na niepodlegające ochronie akustycznej lub zapewnienie właściwego klimatu akustycznego w pomieszczeniach wymagających ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacji akustycznej.

Okoliczności bezsporne.

Wartość nieruchomości powodów uległa zmniejszeniu na skutek ograniczeń w zakresie korzystania z nieruchomości wprowadzonych rozporządzeniami Wojewody (...) z 17 grudnia 2003 r. oraz 31 grudnia 2007 r. Ograniczenia te związane są między innymi z hałasem lotniczym. Sam fakt wprowadzenia strefy ograniczonego użytkowania ze względu na spodziewany poziom hałasu lotniczego powoduje, że właściciele nieruchomości położonych w jej granicach, jak i potencjalni ich nabywcy, muszą liczyć się z odpowiednimi niedogodnościami tak w sposobie zagospodarowania tych nieruchomości, jak i w sposobie ich użytkowania. Obszar ograniczonego użytkowania

w związku z nadmiernym hałasem i ograniczeniami w zakresie przeznaczenia terenów, wymagań technicznych dotyczących budynków oraz sposobów korzystania z nieruchomości ma wpływ na obniżenie wartości nieruchomości, które na tym obszarze się znajdują. Świadomość uczestników rynku nieruchomości przyczyną utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania jaką jest ponadnormatywny hałas i jego powszechnie znany niekorzystny wpływ na zdrowie oraz związanych z tym ograniczeń narzuconych przez rozporządzenie Wojewody (...), ma wpływ na małą liczbę transakcji i niskie ceny ofertowe nieruchomości położonych w granicach obszaru ograniczonego użytkowania i tym samym na utratę wartości położonych tam nieruchomości. W związku z tym wartość rynkowa nieruchomości powodów według stanu na dzień 01 stycznia 2004 r. i poziomu cen z dnia sporządzenia opinii uzupełniającej (korygującej) przez biegłego B. W. spadła w wyniku wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. – K. o: 110.535 zł.

Dowód: opinia biegłego sądowego B. W. (k. 153-200, 405-409, 418-419).

Dopuszczalne wartości dźwięków A przenikających do pomieszczeń przeznaczonych do przebywania ludzi w budynkach mieszkalnych określa Polska Norma PN-87/B-02151/02. Zgodnie z nią dopuszczalny równoważony poziom dźwięku A w pomieszczeniach mieszkalnych wynosi w dzień 40 dB i w nocy 30 dB dla pomieszczeń mieszkalnych, zaś 45 dB w dzień i 40 dB w nocy dla kuchni i pomieszczeń sanitarnych. Dopuszczalny poziom hałasu wyrażony długotrwałym, średnim poziomem dźwięku A spowodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych dla budownictwa jednorodzinnego wynosi w dzień 60 dB i w nocy 50 dB. Ekspozycyjny poziom dźwięku A w decybelach w porze nocnej wynosi 83 dB. Polska Norma PN-B-02151-3:1999 reguluje natomiast wymaganą izolacyjność akustyczną przegród zewnętrznych budynków mieszkalnych. Minimalny wskaźnik wypadkowej izolacyjności akustycznej RA2 w zależności od miarodajnego poziomu dźwięku A w ciągu dnia/nocy na zewnątrz budynku 60/50 dB winien wynosić – pokoje 23 dB, kuchnie - 20 dB, stropodachu - 30 dB i okna - 20 dB. Wskazane normy obowiązywały przed utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. – K. i nakładały na inwestorów obowiązki w zakresie zabezpieczenia budynków przed hałasem oraz ograniczenia dla emiterów hałasu w środowisku.

Przed wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. – K. w P. budynek mieszkalny powodów spełniał normy z zakresu akustyki. Wartości równoważnego poziomu hałasu wewnątrz chronionych pokoi mieszkalnych w przedmiotowym budynku nie były przekroczone w odniesieniu do dopuszczalnych wartości hałasu wymaganych Polską Normą PN-87/B-02151/02, a klimat akustyczny w pomieszczeniach chronionych parteru i piętra budynku mieszkalnego był zachowany. Ponadto, własności izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych budynku powodów spełniały wymogi polskiej normy PN-B-02151-3:1999 w zakresie ścian zewnętrznych, stropodachów i stolarki okiennej. Budynek powodów spełniał zatem przed wejściem w życie Rozporządzenia Wojewody (...) nr 82/03 normy w zakresie normatywnego komfortu akustycznego we wnętrzu pomieszczeń chronionych, a ponadto nie wymagał modernizacji w zakresie przegród zewnętrznych tzn. podniesienia ich izolacyjności akustycznej dla normowych poziomów hałasu, w tym hałasu lotniczego. Oprócz tego budynek spełniał przed dniem 01 stycznia 2004 r. normy budowlane dotyczące izolacyjności takich przegród zewnętrznych.

Budynek mieszkalny powodów nie spełnia natomiast norm w zakresie izolacyjności akustycznej po wprowadzeniu obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. – K. w P. w zakresie ścian zewnętrznych z oknami, dla istniejącego na terenie posesji miarodajnego poziomu dźwięku, określonych w Polskiej Normie PN-B-02151-3:1999. W budynku zarejestrowano także przekroczenie dopuszczalnych normą PN-87/B-02151/02 wartości równoważnego poziomu dźwięku A w porze dziennej i nocnej. W konsekwencji w celu zapewnienia spełnienia wymagań określonych w normie PN-87/B-02151/02 oraz wymogów normy PN-B-02151-3:1999 koniecznym jest dokonanie rewitalizacji akustycznej budynku poprzez wykonanie następujących nakładów: podniesienie izolacyjności akustycznej istniejących ścian zewnętrznych o ok. 20 dB tj. do wartości 62 dB, zwiększenie izolacyjność ścian o ok. 15 dB w obrębie kuchni do wartości 57 dB, podniesienie izolacyjności akustycznej istniejącego stropodachu o ok. 7 dB do wartości 62 dB, wymiana okien w pokojach na okna o Ra1 = 49 dB (dla pokoi z dwoma przegrodami okna Ra1 = 51 dB), w kuchni odpowiednio Ra1 = 44 dB + odpowiedni system wentylacji poprzez montaż nawiewników akustycznych.

Łączna wartość robót budowlanych mających poprawić obecnie izolacyjność akustyczną budynku powodów wynosi brutto (tj. z podatkiem VAT w wysokości 8%) 105.783,43 zł.

Po dokonanej modernizacji klimat akustyczny budynku będzie zachowany, ale działka nadal będzie narażona na hałas związany ze startami, lądowaniami i przelotami samolotów bez żadnych ograniczeń.

Dowód: opinia biegłego dr P. Z. (k. 243-282), opinia biegłego sądowego J. W. (k. 326-333, 397-398), opinia geodety K. S. (2) k. 375 – pozyskana i dołączona do akt sprawy przez powodów a nie kwestionowana przez biegłego - k. 382

Pismem z dnia 07 czerwca 2004 r. powodowie wystąpili do Wojskowego Zarządu Infrastruktury w Poznaniu o wypłatę odszkodowania z tytułu spadku wartości ich nieruchomości i konieczności poniesienia nakładów wygłuszeniowych, z tym że zgłaszając swoje roszczenia nie określili jakich kwot domagają się w ramach każdego z nich. W odpowiedzi z dnia 16 czerwca 2004 r. pozwany poinformował powodów, że nie uznaje zgłoszonych przez nich roszczeń za zasadne.

Wobec powyższego powodowie wystąpili przeciwko pozwanemu z pozwem wniesionym dnia 29 grudnia 2005 r. do tutejszego Sądu., domagając się w nim kwoty 75.852 zł tytułem odszkodowania za ubytek wartości ich nieruchomości – dołączając do pozwu opinię rzeczoznawcy majątkowego M. S. (2) dla uzasadnienia zasadności swych żądań w tym zakresie oraz kwoty 16.389 zł tytułem odszkodowania za konieczne nakłady wygłuszeniowe ich budynku mieszkalnego. Postępowanie - tym pozwem wywołane toczyło się pod sygn. akt XII.C. 2967/05. Postanowieniem z dnia 23.05.2006r. zostało zawieszona na zgodny wniosek stron tj. na podstawie art. 178 kpc i zakończyło się postanowieniem o umorzeniu postępowania z 29.05.2009r., które uprawomocniło się 11.06.2009r.

W dniu 30.12.2013r. powodowie złożyli do Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w Poznaniu wniosek o zawezwanie do próby ugodowej w sprawie o zapłatę kwoty 400.000 zł tytułem odszkodowania należnego im na podstawie przepisów ustawy Prawo Ochrony środowiska i k.c. za ograniczenia w sposobie korzystania z nieruchomości będącej ich własnością po ustanowieniu obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. – K. w P., a także z negatywnym oddziaływaniem lotniska nie pozwalającym dotrzymać standardów jakości środowiska w zakresie hałasu, drgań i wibracji a ponadto o zapłatę kwoty dalszych 400.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Z uzasadnienia wniosku wynikało, iż 200.000 zł powodowie żądają tytułem odszkodowania za zmniejszenie wartości ich nieruchomości a kolejne 200.000 zł tytułem odszkodowania za konieczną rewitalizację akustyczną ich budynku mieszkalnego. Sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt XII.Co.181/13. Doręczenie odpisu wniosku przeciwnikowi w tej sprawie nastąpiło w dniu 05.03.2014r. a na dzień 29.04.2014r. wyznaczony został termin posiedzenia. Do zawarcia ugody w tym postępowaniu jednak nie doszło a to wobec sprzeciwu pełnomocnika przeciwnika wniosku.

Dowód: wezwanie do zapłaty (k. 13 akt XII.C. 2967/05 tut. Sądu), odpowiedź (k. 12 akt XII.C. 2967/05 tut. Sądu), akta sprawy XII.C. 2967/05 tut. Sądu, akta sprawy XII. Co 181/13 SR Poznań Stare Miasto w Poznaniu

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych powyżej dokumentów, zeznań powodów oraz opiniach biegłych w dziedzinach: - szacowania nieruchomości B. W., akustyki – dr P. Z. i budownictwa J. W..

Wskazane wyżej dokumenty należało uznać za wiarygodne i jako takie stanowiące podstawę do poczynienia ustaleń w niniejszym procesie.

Zeznania powodów także zostały pozytywnie ocenione przez Sąd albowiem miały one swoje potwierdzenie i w dokumentach i opiniach biegłych.

Opinię sporządzoną przez biegłego B. W. (k.153-200) zweryfikowaną jego pismem z dnia 15.12.2016r. (k. 405-409) i wypowiedziami ustnymi w toku rozprawy w dniu 07.02.2017r. (k. 418-419) należało uznać za logiczną, sporządzoną w sposób fachowy, zgodny z zasadami wiedzy, doświadczenia życiowego i zawodowego biegłego i w konsekwencji za w pełni przydatną dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. W przedmiotowej opinii biegły B. W. w sposób logiczny i rzeczowy wykazał związek przyczynowy pomiędzy wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, a spadkiem wartości nieruchomości, wykazał w tym zakresie swój tok rozumowania i przedstawił wnioski. Z przedstawionych

przez biegłego analiz, popartych wynikami raportów zagranicznych oraz badań cząstkowych wykonanych w związku wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. – K. i opracowań z tym związanych, wynika jednoznacznie, że w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania ograniczony został popyt na nieruchomości znajdujące się na jego obszarze, co przełożyło się na spadek ich wartości. Biegły wyjaśnił, że spadek wartości przedmiotowej dla sprawy nieruchomości zlokalizowanej w strefie I obszaru ograniczonego użytkowania lotniska wojskowego P. – K. wynosi 19,88%. Jako punkt odniesienia biegły przyjął bowiem wartość 45 dB, która stała się zasadniczym kryterium wydzielenia strefy ograniczonego użytkowania lotniska P. – K., natomiast parametr utraty wartości w oparciu o przytoczone przez biegłego badania biegły przyjął na poziomie 0,7 %/dB. Biegły wyjaśnił, że długotrwały poziom hałasu L_{dwn} w miejscu lokalizacji przedmiotowej nieruchomości w strefie I wynosi 73,4 dB, a więc przyrost do granicy 45 dB stanowiącej kryterium wprowadzenia stref wynosi 28,4 dB. W oparciu o powyższe ustalił, że spadek wartości nieruchomości wynosi 19,88 % = 28,4 dB x 0,7 %. Mając na uwadze, że wartość rynkowa nieruchomości została ustalona według cen aktualnych na poziomie 556.010 zł, utrata wartości wynosi 110.535 zł = 19,88 % z 556.010 zł. Podkreślić należy, że nie budzi wątpliwości odwołanie się przez biegłego przy wyliczeniach utraty wartości nieruchomości m.in. do wyników badań zagranicznych. Zauważyć bowiem należy, że wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. – K. stanowiło jeden z pierwszych przypadków zastosowania takiej instytucji w Polsce. Z oczywistych przyczyn nie zdążyły się jeszcze w tej sytuacji wykształcić trendy, pozwalające w sposób ścisły dokonać oceny wprowadzenia obszaru na wartość objętych nim nieruchomości na podstawie rynku lokalnego bądź rynków równoległych. Określając spadek wartości nieruchomości dopuszczalne jest zatem oparcie się na badaniach przeprowadzonych za granicą, skoro na rynku lokalnym, z uwagi na małą ilość transakcji trudno byłoby jednoznacznie ustalić wysokość spadku nieruchomości. Nie jest to sprzeczne z zasadami szacowania nieruchomości, bowiem § 26 ust.2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego (Dz. U. 207, poz. 2109 z późn. zm.) przewiduje dopuszczalność odpowiedniego stosowania cen transakcyjnych z zagranicznych rynków nieruchomości. W tych okolicznościach odwołanie się do badań zagranicznych było uzasadnione.

Pozwany początkowo zakwestionował przedmiotową opinię. Zarzuty pozwanego nie zasługiwały jednak na uwzględnienie.

Pozwany podniósł, że biegły ustalając wartość rynkową nieruchomości powodów pominął okoliczność, iż bez względu na fakt czy obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego w K. był utworzony, czy też nie - to nieruchomość ta znajdowała się w sąsiedztwie istotnego lotniska i już tylko ta okoliczność przekładała się na istotny spadek jej wartości rynkowej.

Pozwany jednak nie dostrzegł - formułując powyższy zarzut – że biegły uwzględnił jednak niekorzystne sąsiedztwo nieruchomości powodów albowiem wszystkie nieruchomości przyjęte przez niego do porównania znajdowały się w strefie oddziaływania lotniska wojskowego i fakt istnienia lotniska jest i był w nich powszechnie odczuwalny. W związku z użyciem transakcji tylko takimi nieruchomościami, a nie nieruchomościami położonymi poza obszarem oddziaływania lotniska, nie było konieczności dodatkowego wyliczenia stopnia uprzedniego wpływu lotniska na wartość nieruchomości.

Niezasadnym było także zarzucanie biegłemu, że jako dogmat przyjął on utratę wartości nieruchomości powodów po objęciu jej OOU dla lotniska wojskowego P. – K.. Biegły określił bowiem spadek wartości przedmiotowej dla sprawy nieruchomości po przeprowadzeniu odpowiednich badań i wyliczeń, które w swojej opinii szczegółowo przedstawił i uzasadnił.

Ostatecznie jednak strona pozwana po zapoznaniu się z dodatkowymi pisemnymi i ustnymi wypowiedziami biegłego B. W. nie zgłaszała już dalszych pytań, zastrzeżeń, nie wnosila o zasięgnięcie opinii innego biegłego na okoliczności, na które wydał on opinię w niniejszym procesie.

Również podstawowe znaczenie dla dokonania ustaleń faktycznych w sprawie oraz jej oceny miały opinie biegłych dr P. Z. i J. W.. Sąd przyjął je za w pełni przekonujące. Wnioski obu tych opinii były bowiem stanowcze, spójny i

logiczny poparte pomiarami akustycznymi w przypadku biegłego Z. i przejrzystymi obliczeniami u obu wymienionych biegłych. Opinia biegłego akustyka nie była kwestionowana przez żadną ze stron, ani powodowie ani pozwani nie zgłaszali po zapoznaniu się z jej treścią żadnych pytań i zastrzeżeń do niej. W przypadku zaś opinii biegłego z dziedziny budownictwa, który oszacował wartość koniecznych nakładów na rewitalizację akustyczną budynku powodów opierając się na zakresie tych nakładów określonym w opinii biegłego akustyka, to choć strona pozwana sformułowała do jej treści trzy pytania, to po wyjaśnieniach J. W. na rozprawie w dniu 18.10.2016r. i udzieleniu przez niego na te pytania wyczerpujących odpowiedzi nie miała już do niej żadnych zastrzeżeń i nie składała już żadnych dalszych wniosków co do ewentualnego dalszego opiniowania sprawy w zakresie domeny biegłego.

Opinia geodety K. S. (2) dołączona do akt przez inicjatorów procesu dla wykazania, że budynek mieszkalny na nieruchomości zapisanej w księdze wieczystej o nr (...) posadowiony jest na działce, która w wyniku postępowania o zniesienie współwłasności przypadła powodom – nie była kwestionowana przez stronę powodową, co czyniło tę okoliczność bezsporną.

Sąd nie uwzględnił wniosków strony pozwanej o prowadzenie dowodów z opinii B. H. przygotowanej dla potrzeb innego postępowania oraz o przesłuchanie w/w w charakterze biegłego w niniejszej sprawie stając na stanowisku, iż opinia przez nią przygotowana dotyczyła innej nieruchomości i nie mogła by zależeć przełożenia na rozstrzygnięcie istotnej sprawy, a ponadto ostatecznie strona pozwana nie podtrzymywała tych swoich wniosków oświadczając na posiedzeniu poprzedzającym zamknięcie rozprawy, że nie tylko nie zgłasza żadnych nowych wniosków dowodowych, ale nie podtrzymuje także wniosków wcześniej zgłoszonych a dotąd nie zrealizowanych.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo w przeważającej części zasługiwało na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie powodowie domagali się odszkodowania za utratę wartości należącej do nich nieruchomości oraz z tytułu kosztów rewitalizacji akustycznej budynku mieszkalnego posadowionego na tej nieruchomości. Powodowie wywodził swoje roszczenia z faktu utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. – K. w P. rozporządzeniem nr 82/03 Wojewody (...) z 17 grudnia 2003 r., zmienionego rozporządzeniem Wojewody (...) z 31 grudnia 2007 r., na mocy którego należąca do nich nieruchomość znalazła się najpierw w strefie D tego obszaru, a następnie w jego strefie I.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 62 poz. 627 ze zm., dalej p.o.ś.), jeżeli w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone, właściciel nieruchomości może żądać wykupienia nieruchomości lub jej części. Zgodnie z ustępem 2 ww. artykułu, w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę; szkoda obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości.

Ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości według art. 129 ust. 2 p.o.ś. jest także ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania w trybie art. 135 p.o.ś. (por. wyrok SN z dnia 6 maja 2010 r. sygn. II CSK 602/09).

W art. 129 - 136 p.o.ś. ustawodawca uregulował samodzielne podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej związanej z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości oraz z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, opierając się na założeniu, że ryzyko szkód związanych z działalnością uciążliwą dla otoczenia powinien ponosić podmiot, który tę działalność podejmuje dla własnej korzyści (cuius damnum eius periculum). Przesłankami tej odpowiedzialności są: wejście w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości, szkoda poniesiona przez właściciela nieruchomości, jej użytkownika wieczystego lub osobę, której przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości i związek przyczynowy między wprowadzonym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości a szkodą.

Jak wyżej wskazano ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości w rozumieniu art. 129 ust. 2 p.o.ś. jest także ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania. Zauważyć przy tym należy, że w związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania pozostaje nie tylko obniżenie wartości nieruchomości, będące następstwem ograniczeń przewidzianych bezpośrednio w treści rozporządzenia o utworzeniu obszaru, lecz także obniżenie wartości nieruchomości wynikające z tego, że wskutek wejścia w życie rozporządzenia dochodzi do zawężenia granic własności (art. 140 k.c. w zw. z art. 144 k.c.) i tym samym ścieśnienia wyłącznego władztwa właściciela względem nieruchomości położonej na obszarze ograniczonego użytkowania. O ile bowiem właściciel przed wejściem w życie rozporządzenia mógł żądać zaniechania immisji (hałasu) przekraczającej standard ochrony środowiska, o tyle w wyniku ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania możliwości takiej został pozbawiony. Inaczej mówiąc, szkodą podlegającą naprawieniu na podstawie art. 129 ust. 2 p.o.ś., jest także obniżenie wartości nieruchomości wynikające z faktu, iż właściciel nieruchomości będzie musiał znosić dopuszczalne na tym obszarze immisje (np. hałas; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r. III CZP 128/09, LEX nr 578138). Wobec tego podstawą roszczenia o naprawienie szkody, polegającej na obniżeniu wartości nieruchomości, jest art. 129 ust. 2 p.o.ś.

Podkreślić przy tym należy, że nie wyłącza to odpowiedzialności pozwanego za szkody związane z działalnością lotniska w oparciu o art. 435 k.c. Jednak odpowiedzialność na tej podstawie ma miejsce w zakresie, w jakim ochrony mienia nie wyłączyło ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania. Są to bowiem odmienne reżimy odpowiedzialności odszkodowawczej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 06 maja 2010 r., II CSK 602/09, LEX nr 585768).

W świetle powyższych argumentów podstawą prawną roszczenia zgłoszonego przez powodów w przedmiotowym procesie jest art. 129 ust. 2 p.o.ś. i to ten przepis stanowił podstawą prawną rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Podstawą żądania powodów nie jest natomiast art. 435 k.c. w zw. z art. 322 p.o.ś. Bezzasadne jest przy tym także stanowisko, że podstawą prawną żądania stanowi zarówno art. 129 ust. 2 p.o.ś. jak i art. 435 k.c. w zw. z art. 322 p.o.ś. Jak bowiem wyżej wskazano reżimy tych odpowiedzialności są rozłączne.

Zgodnie z art. 129 ust. 4 p.o.ś. z roszczeniem, o którym mowa w ust. 1-3 tegoż art., można wystąpić w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości. Termin, o którym mowa w tym przepisie należy uznać za termin zawity do zgłoszenia żądań obowiązanemu do ich realizacji w celu zachowania prawa dochodzenia tych roszczeń przed sądem, a nie za termin wniesienia sprawy do sądu (por. wyrok SN z dnia 10 października 2008 r. sygn. II CSK 216/08).

Wypełniając powyższy obowiązek powodowie pismem z dnia 07 czerwca 2004 r. zgłosili Szefowi Wojskowego Zarządu Infrastruktury w Poznaniu swoje roszczenia odszkodowawcze. Zdaniem Sądu podzielić należy i przyjąć stanowisko strony powodowej, że powyższe wezwanie do zapłaty było skutecznym zgłoszeniem roszczeń. Z treści tego pisma wynikało jakie są żądania powodów i z jakiego tytułu, a strona pozwana nie kwestionowała, że dokument taki otrzymała i to przed dniem 16.06.2004r., skoro w tej dacie udzieliła pisemnej odpowiedzi na to zgłoszenie żądań. Ponadto swój pierwszy pozew do Sądu skierowali w tej sprawie 29.12.2005r.

Rozporządzenie Wojewody (...) z 17.12.2003r. nr 82/03 weszło w życie 01 stycznia 2004 r, a więc dwuletni termin wynikający ze wskazanego powyżej przepisu upłynął z końcem dnia 01 stycznia 2006 r. Z powyższego wynika, że powodowie zachowali termin określony w art. 129 ust. 4 p.o.ś.

Możliwość wystąpienia z roszczeniami wynikającymi z art. 129 ustawy – Prawo ochrony środowiska uzależnione jest nie tylko od zachowania wspomnianego powyżej dwuletniego terminu zawitego, ale również od wystąpienia ze swoim roszczeniem przed upływem terminu przedawnienia. Roszczenia wynikające z art. 129 p.o.ś. są roszczeniami majątkowymi, które zgodnie z przepisem art. 117 § 1 k.c. ulegają przedawnieniu.

Nie można zgodzić się z pozwanym, że w niniejszej sprawie zastosowanie znajdzie trzyletni termin przedawnienia. Przewidziana w przepisach art. 129-136 p.o.ś. odpowiedzialność nie mieści się bowiem w kategoriach odpowiedzialności deliktowej. Wprawdzie obecnie dominuje pogląd, że odpowiedzialność deliktowa może być także skutkiem działań zgodnych z prawem, ponieważ pojęcie czynu niedozwolonego w wyniku rozwoju reguł

odpowiedzialności utraciło charakter opisowy, zaś bezprawność działania nie stanowi immanentnej cechy czynu niedozwolonego, jednak z reguły wyłącza się z tej kategorii i uznaje za odrębny reżim wynikającą z ustawy odpowiedzialność za szkody wynikłe z wykonywania praw podmiotowych i zrównanych z nimi uprawnień realizowanych w ważnym interesie społecznym. Skoro zatem roszczenie oparte o art. 129 p.o.ś. nie opiera się o czyn niedozwolony pozwanego, bowiem naruszenie praw właściciela usankcjonowane jest prawem, to nie można stosować terminu przedawnienia, o którym mowa w art. 442 § 1 k.c. Brak przepisu szczególnego, dotyczącego przedawnienia roszczeń z ustawy - Prawo ochrony środowiska, nakazuje zatem zastosować normę z art. 118 k.c. i przyjąć 10-letni termin przedawnienia. Termin ten biegnie od chwili powstania roszczenia - to znaczy od dnia wprowadzenia ograniczeń korzystania z nieruchomości w drodze ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, od tego momentu bowiem roszczenie jest wymagalne i może być dochodzone od zobowiązanego (por. wyrok SN z 4.12.2013 r., II CSK 161/13, LEX 1433722).

W niniejszej sprawie rozporządzenie nr 82/03 Wojewody (...) z 17 grudnia 2003 r. wprowadzające strefę ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. – K. weszło w życie dnia 01 stycznia 2004 r. i od tej właśnie daty, zgodnie z tym, co wskazano powyżej, rozpoczął się bieg dziesięcioletniego terminu przedawnienia, który upłynął z końcem dnia 01 stycznia 2014 r.

Powodowie po raz pierwszy wystąpili z pozwem do Sądu w zakresie istotnych dla obecnego procesu roszczeń w dniu 29.12.2005r. inicjując postępowanie w sprawie o sygn. XII.C. 2967/05 Sądu Okręgowego w Poznaniu. Zgodnie z art. 123 § 1 k.c. pkt 1) k.c. bieg terminu przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania sprawy lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Art. 124 § 1 k.c. stanowi, że po każdym przerwaniu przedawnienie biegnie na nowo, a w § 2 dodaje, że w razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone. Zatem zainicjowanie postępowania w sprawie XII.C.2967/05, zakończone postanowieniem z dnia 29.05.2009r. o umorzeniu postępowania, które uprawomocniło się z dniem 11.06.2009r. przerwało bieg terminu przedawnienia roszczeń małż. S. istotnych w rozpoznawanej obecnie sprawie, zaś 10 – letni termin przedawnienia tych roszczeń, który rozpoczął swój bieg na nowo po prawomocnym zakończeniu sprawy XII.C.2967/05 tut. Sądu - jeszcze nie upłynął, a co należy dla porządku odnotować uległ kolejnemu przerwaniu poprzez zawezwanie do próby ugodowej wnioskiem złożonym 30.12.2013r. do Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu (sygn. akt XII Co 181/13). Wobec powyższego zarzut przedawnienia zgłoszony w odpowiedzi na pozew przez pozwanego okazał się nieskuteczny.

W świetle materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszym procesie istnieje związek przyczynowy pomiędzy utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania i ograniczeniami powodów w korzystaniu ze swojej nieruchomości, wynikającymi z hałasu związanego z funkcjonowaniem lotniska wojskowego, a szkodą w postaci zmniejszenia wartości nieruchomości.

Obszar ograniczonego użytkowania dla terenów wokół lotniska wojskowego P. - K. wprowadzono, gdyż nie można było dotrzymać standardów emisji hałasu do środowiska. Hałas natomiast ogranicza sposób korzystania z nieruchomości powodów, bo w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania muszą oni znosić przekroczenia norm hałasu na swojej nieruchomości. Utożsamianie ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości jedynie do tych wymienionych w załączniku nr 3 do rozporządzenia nr 82/03 Wojewody W.. z dnia 17.12.2003r. czy też w załączniku nr 3 do rozporządzenia nr 40/07 Wojewody W.. z dnia 31.12.2007r. – w tym w postaci zakazu zabudowy, byłoby nieporozumieniem. Tym bardziej, że same załączniki do rozporządzeń stanowią o konieczności dostosowania istniejących budynków wymagających ochrony akustycznej do wymagań Polskich Norm (dotyczącej hałasu przenikającego do wnętrza budynków oraz przenikalności akustycznej przegród budowlanych). Stanowią o tym dostosowaniu dlatego, że rozporządzenie wprowadza ograniczenia w korzystaniu z nieruchomości związane z korzystaniem ze środowiska przez nakazanie znoszenia przekroczeń norm hałasu lotniczego. Nie budzi wątpliwości konstatacja, że wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania skutkowało zaistnieniem przewidzianych w treści

rozporządzenia ograniczeń w sposobie korzystania z nieruchomości oraz poważnym zawężeniem granic prawa własności powodów do przedmiotowej nieruchomości, co miało bezpośrednie przełożenie na spadek jej wartości rynkowej. Wskutek wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania właściciele nieruchomości położonych w tym obszarze nie będą mogli żądać zaniechania immisji hałasu przekraczającego standard ochrony środowiska, czego mogliby się domagać, gdyby nie wprowadzono obszaru ograniczonego użytkowania. W ten sposób prawa właścicieli nieruchomości zostały niewątpliwie zawężone. Okoliczność ta, jak wykazała opinia biegłego z zakresu szacowania wartości nieruchomości B. W., przekłada się bezpośrednio na wartość nieruchomości. Panują na niej gorsze warunki akustyczne, co skutkuje jej mniejszą atrakcyjnością dla potencjalnych nabywców. Zalecane jest także dostosowanie budynków mieszkalnych do panującego na zewnątrz hałasu. Jak wynika z opinii biegłego potencjalni nabywcy nieruchomości wiążą położenie nieruchomości w obszarze ograniczonego użytkowania przede wszystkim z hałasem. Dla nich strefa wiąże się nie tylko z ograniczeniami w zabudowie oraz innymi uciążliwościami wprowadzonymi rozporządzeniem Wojewody, ale przede wszystkim z koniecznością znoszenia zwiększonej emisji hałasu, co w znaczny sposób obniża komfort życia w takim miejscu. Wskazane okoliczności wpływają na to, że nieruchomości położone w bezpośrednim sąsiedztwie lotniska ze względu na mniejsze zainteresowanie mają niższe ceny w porównaniu z nieruchomościami położonymi z dala od lotniska w K.. W związku z tym jest oczywiste, że zmniejszenie wartości nieruchomości powodów wyliczone przez biegłego B. W. jest związane z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, a konkretnie z ograniczeniem w korzystaniu z nieruchomości związanym z koniecznością znoszenia przekroczeń norm hałasu lotniczego.

Podsumowując, zmniejszenie wartości nieruchomości z powodu wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania, a także sąsiedztwa wojskowego lotniska, emitującego hałas niepozwalający dotrzymać standardów jakości środowiska, jest stratą powodującą obniżenie aktywów majątku powodów. Szkada w postaci straty wyrażającej się obniżeniem wartości handlowej nieruchomości została wyliczona przez biegłego, który oszacował ją według stanu na dzień 01 stycznia 2004 r. i według cen na dzień sporządzenia opinii na kwotę 110.535 zł. Podkreślić należy, że utrata wartości nieruchomości powodów nie jest szkodą jedynie hipotetyczną, aktualizującą się dopiero w chwili rozporządzenia prawem. Własność nieruchomości stanowi dobro o charakterze inwestycyjnym, jest lokatą kapitału. Obniżenie wartości stanowi wymierną stratę, niezależnie od tego czy właściciel ją zbył czy też nie ma takich zamiarów.

Wobec powyższego, nie ma racji pozwany, że wartość nieruchomości powodów nie zmniejszyła się na skutek ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. – K..

Na uwzględnienie zasługiwało również żądanie powodów zapłaty odszkodowania z tytułu kosztów rewitalizacji akustycznej budynku mieszkalnego. W myśl art. 136 ust. 3 p.o.s. w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków - szkodą, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie.

Sąd przyjął, że przed wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania rozporządzeniem nr 82/03 Wojewody (...) dla lotniska wojskowego P. – K. budynek mieszkalny powodów spełniał normy w zakresie normatywnego komfortu akustycznego we wnętrzu pomieszczeń chronionych i nie wymagał w tym zakresie żadnych modernizacji. Po ustanowieniu natomiast obszaru ograniczonego użytkowania istotny budynek mieszkalny nie spełnia już jednak wymogów prawidłowej ochrony akustycznej. Wymaga on zatem dodatkowej modernizacji w zakresie przegród zewnętrznych i to wszystkich przegród zewnętrznych a więc ścian zewnętrznych, stropodachu, a także całej stolarki okiennej pomieszczeń chronionych. Koszty tej modernizacji biegły budowlaniec opierając się na opinii biegłego akustyka oszacował na kwotę 105.783,43 zł.

W niniejszej sprawie nie było również podstaw do uznania, że rozporządzenia Wojewody (...) wprowadzające a następnie modyfikujące strefę ograniczonego użytkowania w chwili wyrokowania były już aktami nieobowiązującymi, co mogłoby uzasadniać oddalenie roszczeń dochodzonych w niniejszej sprawie.

W dacie uchwalania aktualnego obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. - K., to jest w dniu 31 grudnia 2007 r., art. 135 ust. 2 p.o.ś. wskazywał, że obszar ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1 ustawy, lub dla zakładów, lub innych obiektów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako takie przedsięwzięcie, tworzy wojewoda, w drodze rozporządzenia. Przepis ten uległ zmianie na podstawie art. 19 pkt 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej (Dz.U.2005.175.1462), która to zmiana obowiązywała od dnia 1 stycznia 2008 r. Według tej nowelizacji obszar ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1, lub dla zakładów, lub innych obiektów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako takie przedsięwzięcie, tworzy sejmik województwa, w drodze uchwały. Z powyższego wynika, że nowelizacja ta zmieniła jedynie organ uprawniony do utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania - w miejsce wojewody - sejmik województwa oraz rodzaj aktu prawnego w jakim winno to nastąpić - w miejsce rozporządzenia - uchwałę. Nie ma przy tym wątpliwości co do dalszego obowiązywania aktów wydanych przez wojewodę zanim kompetencje te zostały mu odjęte, ponieważ art. 47 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. stanowi, że akty prawa miejscowego wydane na podstawie przepisów zmienianych tą ustawą z zakresu zadań i kompetencji podlegających przekazaniu omawianą ustawą zachowują moc do czasu wydania nowych aktów prawa miejscowego przez organy przejmujące zadania i kompetencje. Powyższe pozostaje w zgodzie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. 2002.100.908). Zgodnie z treścią § 32 ust. 2 tego rozporządzenia, jeżeli zmienia się treść przepisu upoważniającego do wydania aktu wykonawczego w ten sposób, że zmienia się rodzaj aktu wykonawczego albo zakres spraw przekazanych do uregulowania aktem wykonawczym lub wytyczne dotyczące treści tego aktu, przyjmuje się, że taki akt wykonawczy traci moc obowiązującą z dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej treść przepisu upoważniającego. Zgodnie zaś z ust. 3 § 32 tego rozporządzenia, jeżeli zmiana treści przepisu upoważniającego polega na tym, że zmienia się organ upoważniony do wydania aktu wykonawczego, przyjmuje się, że taki akt zachowuje moc obowiązującą; w takim przypadku organem upoważnionym do zmiany lub uchylenia aktu wykonawczego wydanego na podstawie zmienionego przepisu upoważniającego jest organ wskazany w zmienionym upoważnieniu. Przepis ten stosuje się przy tym odpowiednio na podstawie § 143 rozporządzenia do aktów prawa miejscowego. Z powyższego wynika, że zmiana z dniem 01 stycznia 2008 r. organu upoważnionego do wydania aktu wykonawczego z wojewody na sejmik województwa i rodzaju aktu z rozporządzenia na uchwałę nie wpłynęła na moc obowiązującą rozporządzenia Wojewody (...) z 31 grudnia 2007 r. Rozporządzenie to zachowuje moc do czasu wydania nowych aktów prawa miejscowego przez organy przejmujące zadania i kompetencje, czyli w niniejszej sprawie do uchwalenia przez Sejmik Województwa (...) w formie uchwały nowego obszaru ograniczonego użytkowania, który by zastąpił w całości poprzedni. Do chwili wyrokowania w sprawie nowy organ nie uchwalił obszaru ograniczonego użytkowania, co powoduje, iż obowiązuje wciąż rozporządzenie Wojewody (...) z 31 grudnia 2007 r.

Dalej wskazać należy, że w dacie wydania rozporządzenia Wojewody (...) z 31 grudnia 2007 r. według art. 135 ust. 2 p.o.ś. obszar ograniczonego użytkowania miał być tworzony dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1 lub dla zakładów lub innych obiektów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako takie przedsięwzięcie. Zgodnie z treścią art. 51 ust. 1 pkt 1 p.o.ś. sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wymagało m.in. planowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko. Stosownie zaś do treści ust. 8 art. 51 u.p.o.ś. Rada Ministrów, uwzględniając możliwe oddziaływanie na środowisko przedsięwzięć, o których mowa w ust. 1, miała określić w drodze rozporządzenia: 1) rodzaje przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymagających sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, oraz rodzaje przedsięwzięć, dla których obowiązek sporządzenia raportu może być wymagany, w tym przypadku, gdy zmiany dokonywane w obiektach są kwalifikowane jako takie przedsięwzięcia, biorąc pod uwagę: rodzaj działalności, wielkość produkcji i inne parametry techniczne; 2) szczegółowe uwarunkowania związane z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu, biorąc pod uwagę charakterystykę przedsięwzięcia, wielkość emisji, usytuowanie oraz rodzaj i skalę jego oddziaływania na środowisko. Aktem wykonawczym wydanym na podstawie art. 51 ust. 8 p.o.ś. było rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na

środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. 2004.257.2573 ze zm.). W § 1 określało ono: 1) rodzaje przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymagających sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko; 2) rodzaje przedsięwzięć, dla których obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko może być wymagany; 3) przypadki, w jakich zmiany dokonywane w obiektach są kwalifikowane jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko; 4) szczegółowe uwarunkowania związane z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko. Zgodnie zaś z § 2 ust. 1 pkt 28 rozporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wymagają lotniska o podstawowej długości pasa startowego nie mniejszej niż 2.000 m. Według zaś § 3 ust. 1 pkt 55 sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko mogą wymagać lotniska niewymienione w § 2 ust. 1 pkt 28 lub lądowiska helikopterów.

Ustawą z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008.199.1227), która weszła w życie w dniu 15 listopada 2008 r. dokonano nowelizacji art. 135 ust. 2 p.o.ś. W ramach tej nowelizacji w miejsce stwierdzenia, iż obszar ograniczonego użytkowania tworzony jest dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1, wprowadzono stwierdzenie, iż obszar taki tworzony jest dla przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zmiana ta jednak nie spowodowała zmiany zakresu spraw przekazanych do uregulowania w akcie prawa miejscowego. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w art. 144 ust. 9 uchyliła w tytule I p.o.ś. cały dział V i VI, a więc również art. 51, na podstawie którego wydano dotychczasowe rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko. Jednocześnie w art. 173 ust. 1 ustawy nowelizującej stwierdzono, że dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane między innymi na podstawie art. 51 ust. 8 p.o.ś. zachowują moc do czasu wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 60 ustawy z 3 października 2008 r., jednak nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie tej ustawy, to jest do 15 listopada 2010 r. Zgodnie z treścią art. 173 ust. 2 ustawy z 3 października 2008 r. do czasu wydania przepisów, o których mowa w art. 60 tej ustawy: 1) za przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, określone w art. 59 ust. 1 pkt 1 niniejszej ustawy, uważa się określone w dotychczasowych przepisach przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, wymagające sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko; 2) za przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, określone w art. 59 ust. 1 pkt 2 niniejszej ustawy, uważa się określone w dotychczasowych przepisach przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko może być stwierdzony. Analiza już tylko tych przepisów pozwala na wniosek, że zmiana z 3 października 2008 r. miała jedynie charakter redakcyjny. Dalej podnieść należy, że aktem wykonawczym wydanym na podstawie art. 60 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko jest nowe rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 12 listopada 2010 r. nr 213, póź. 1397), które weszło w życie z dniem 15 listopada 2010 r. Rozporządzenie to określa: 1) rodzaje przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, 2) rodzaje przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko; 3) przypadki, w których zmiany dokonywane w obiektach są kwalifikowane jako przedsięwzięcia, o których mowa w pkt 1 i 2. Zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 30 do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się lotniska o podstawowej długości drogi startowej nie mniejszej niż 2.100 m, a zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 59 do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się lotniska inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 30 lub lądowiska, z wyłączeniem lądowisk centrów urazowych, o których mowa w ustawie z dnia 08 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, przeznaczonych wyłącznie dla śmigłowców ratunkowych. Z powyższego unormowania wynika więc, że nowe rozporządzenie Rady Ministrów wylicza w zasadzie te same przedsięwzięcia co rozporządzenie Rady Ministrów z 09 listopada 2004 r. Mając

na uwadze powyższe wywodzić należy, że ingerencja w art. 135 ust. 2 p.o.ś. dokonana ustawą z dnia 03 października 2008 r. miała jedynie charakter redakcyjny, a nie merytoryczny. Na jej skutek nie doszło do merytorycznej zmiany treści upoważnienia w zakresie dającym podstawę do utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego P. - K.. Pogląd taki wyraził też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 06 maja 2011 r. sygn. II CSK 421/10, jak i Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 14 września 2011 r. sygn. I. A.Ca. 677/11. Sąd Najwyższy zwrócił przy tym uwagę, że zmiana dokonana ustawą dnia 3 października 2008 r. miała na celu jedynie usunięcie naruszeń prawa wspólnotowego w związku z implementacją dyrektywy Rady 97/11 WE. Reasumując, zmiany art. 135 ust. 2 p.o.ś. w zakresie organu, rodzaju aktu prawnego oraz określenia rodzajów przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w żaden sposób nie wpłynęły na skuteczność obowiązywania rozporządzenia Wojewody (...) z 31 grudnia 2007 r., albowiem zmiana organu upoważnionego do wydania aktu wykonawczego nie wpłynęła na moc jego obowiązywania, kwestia formy aktu została rozstrzygnięta w przepisach przejściowych, to jest art. 47 ust. 2 ustawy z 29 lipca 2005 r., zakres spraw przekazanych do uregulowania aktem wykonawczym przedmiotowo pozostał ten sam, albowiem nie zmieniono go ani nowelizacją dokonaną ustawą z 03 października 2008 r., ani też nie zmieniło go nowe rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie art. 129 ust. 2 p.o.ś. zasądził od pozwanego na rzecz powodów w sumie kwotę: 216.318,43 zł, na którą składało się odszkodowanie za utratę wartości nieruchomości w wysokości 110.535 zł oraz odszkodowanie z tytułu kosztów rewitalizacji akustycznej budynku mieszkalnego w wysokości 105.783,43 zł – (vide: punkt 1. i 2. sentencji orzeczenia), oddalając ich dalej idące żądania w pkt 3 wyroku.

Powodowie domagali się w rozpoznawanej sprawie również odsetek ustawowych za opóźnienie. Poddając ocenie to żądanie sąd wziął pod uwagę, że zgodnie z art. 481 § 1 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W myśl zaś art. 481 § 2 k.c., jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. W rozpoznawanej sprawie nie budziło wątpliwości, że stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona. W konsekwencji powodom należne są odsetki ustawowe za opóźnienie i takie też podlegały zasądzeniu na ich rzecz. Powodowie ostatecznie domagali się odsetek od kwoty 92.241 zł od dnia 13.05.2010r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 126.880 zł od dnia 29.04.2014r. do dnia zapłaty wskazując, iż żądanie odsetkowe co do pierwszej z tych kwot ma uzasadnienie w wezwaniu przedprocesowym z 07.04.2004r. i art. 455 k.c., a jeżeli chodzi o dalszą kwotę 126.880,43 zł w zawezwaniu do próby ugodowej w sprawie o sygn. XII Co 181/13 SR P-ń S. w P. i art. 455 k.c. a jednocześnie wskazywali, iż mieszczą się w nich kwoty: 113.338 zł dochodzona tytułem odszkodowania za utratę wartości nieruchomości oraz 105.783,43 zł dochodzona tytułem odszkodowania za nakłady konieczne do rewitalizacji akustycznej ich budynku mieszkalnego. Zgodnie natomiast z ugruntowanym poglądem orzecznictwa w sprawach o odszkodowanie za szkodę związaną z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania, w sytuacji kiedy wielkość odszkodowania ustalana jest według cen aktualnych na dzień sporządzenia opinii, odsetki od zgłoszonego wcześniej roszczenia z uwzględnieniem treści art. 455 k.c. należą się od daty doręczenia opinii a nie daty wcześniejszej. Rację mają powodowie, że termin spełnienia świadczenia, którego w niniejszym postępowaniu dochodzą nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania i że w tej sytuacji stosownie do dyspozycji art. 455 k.c. świadczenie powinno być spełnione po wezwaniu dłużnika do zapłaty. Zgodnie z art. 363 § 2 k.c. jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu wysokość odszkodowania winna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba, że szczególne okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili. Odsetki ustawowe gwarantują wierzycielowi waloryzację spadku siły nabywczej pieniądza, a na wysokość ustalonych odsetek ustawowych ma przede wszystkim wpływ to, że mają one pełnić także funkcję stymulującą dłużnika do spełnienia świadczenia pieniężnego. Podkreślić jednak należy, że warunkiem uznania, iż dłużnik opóźnia się w spełnieniu świadczenia pieniężnego jest to, aby znał on wysokość świadczenia, które ma spełnić. Co prawda powodowie wezwali pozwanego do zapłaty odszkodowania zgłaszając swoje roszczenia z tytułu ubytku wartości nieruchomości będącej ich własnością oraz koniecznych nakładów na ochronę akustyczną ich budynku mieszkalnego pismem z dnia 07.06.2004r., to jednak nie wskazali w nim pozwanemu kwot przez siebie

żądanych z obu tytułów z pełnym uzasadnieniem swoich żądań ale ograniczyli się jedynie w trzyzdaniowym piśmie do rodzajowego zgłoszenia swoich roszczeń, co było niezbędne dla zachowania terminu zawitego, o którym stanowi się w art. 129 ust. 4 p.o.s. Sytuacja - co do sprecyzowania żądania poprzez wskazanie dochodzonej przez powodów kwoty - zmieniła się kiedy najpierw wytoczyli oni pozew w sprawie XII C. 2967/05 tut. Sądu i żądając w nim kwoty 75.852 zł z tytułu ubytku wartości nieruchomości (reszta kwoty wymienionej w żądaniu ówczesnego pozwu dotyczyła nakładów na rewitalizację akustyczną budynku mieszkalnego) i dla uzasadnienia swojego żądania przedstawili stronie pozwanej wyłącznie opinię rzeczoznawcy majątkowego M. S. (2) a następnie zawezwali pozwanego do próby ugodowej wnioskiem z 27.12.2013r. precyzując w nim kwotowo oba roszczenia. Ich wezwania pozostały dalej bezskuteczne. Jednak w realiach niniejszej sprawy szczególnie istotnym było, że biegły sądowy z dziedziny budownictwa określając wartość niezbędnych nakładów na rewitalizację akustyczną budynku mieszkalnego powodów ustalił ich wartość na dzień wydania opinii (kwiecień 2016r). Zasądzenie zatem odsetek od uznanego odszkodowania z tytułu koniecznych nakładów wygłuszeniowych od daty wcześniejszej prowadziło by w tej sytuacji do nieuzasadnionej waloryzacji świadczenia należnego powodom z tego tytułu a w konsekwencji do ich bezpodstawnego wzbogacenia. Mając zatem na uwadze, że opinia biegłego budowlanica została w odpisach doręczona pełnomocnikom obu stron w dniu 05.05.2016r. (k. 339,340), a więc w tej dacie w szczególności pozwany znał już wysokość szkody poniesionej przez powodów z tytułu koniecznych nakładów na rewitalizację akustyczną ich budynku mieszkalnego, to Sąd uznał, że uzasadnionym jest zasądzenie powodom należności z tego tytułu a więc kwoty 105.783,43 zł z ustawowymi odsetkami od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu odpisu opinii biegłego sądowego J. W. tj. od dnia 06.05.2016r. Dalej idące żądanie powodów z tego tytułu podlegało oddaleniu co nastąpiło w pkt 3 sentencji wyroku. Zasądzając natomiast odsetki od należności z tytułu ubytku wartości nieruchomości powodów zgodnie z ich żądaniem tj. od kwoty 75.852 zł (wchodziła ona w ramy kwoty 92.241 zł obok kwoty 16.389 zł dochodzonej w pozwie z 2005r. tytułem odszkodowania za konieczne roboty wygłuszeniowe) od dnia 13.05.2010r. a od kwoty 34.683 zł od 29.04.2014r. (tj. daty posiedzenia w sprawie zawezwania do próby ugodowej) - Sąd uwzględnił z jednej strony sprecyzowanie kwotowo i uzasadnienie roszczenia z wykorzystaniem opinii rzeczoznawcy majątkowego przez powodów – już przy zainicjowaniu przez nich procesu w 2005r. (odpis pozwu dor. został w tamtej sprawie pozwanemu 06.04.2006r.), a zatem przed wydaniem opinii przez biegłego sądowego rzeczoznawcę majątkowego w bieżącej sprawie a z drugiej, iż wyliczenia biegłego obejmowały kwotę przez powodów w ramach tego roszczenia zgłoszoną w pierwszym procesie oraz podtrzymaną i rozszerzoną w postępowaniu o zawezwanie do próby ugodowej.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd 2 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 2 k.p.c., mając na uwadze wynik merytoryczny sprawy. Ostateczne łączne żądanie główne powodów z obu tytułów zgłoszone w procesie wynosiło 219.121,43 zł zaś Sąd uwzględnił je do kwoty łącznej (110.535 zł + 105.783,43 zł) 216.318,43 zł a więc w 98,72 %. Wobec tego, że strona powodowa uległa tylko co do nieznacznej części swego żądania - kosztami procesu w całości należało obciążyć pozwanego. W konsekwencji pozwany został zobowiązany do zwrotu stronie powodowej wyłożonych przez nią w toku procesu kosztów sądowych, na które składały się: opłata od pozwu w kwocie: 1.275 zł (25.500 zł x 5 %; nadpłacona przez inicjatorów procesu suma 1.225 zł - albowiem wpłata z dnia 15.10.2013r., k.76 akt, opiewała na 2.500 zł - zostanie im zwrócona po uprawomocnieniu się niniejszego wyroku) oraz zaliczka na poczet opinii biegłych w wysokości 3.000 zł, razem 4.275 zł. Powodowie wyłożyli także w toku sprawy koszty swego zastępstwa procesowego – 2.400 zł jak też opłatę od pełnomocnictwa – 17 zł łącznie 2.417 zł (§ 2.1 i 2, § 4.1 i 2 /w razie zmiany w toku postępowania wartości stanowiącej podstawę obliczenia opłat, bierze się pod uwagę wartość zmienioną, poczynając od następnej instancji/ § 6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu - Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm. a to w związku z § 21 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych Dz. U. 2015.1804 ze zm.).

Konsekwencją obciążenia pozwanego kosztami procesu było nałożenie na niego także obowiązku zwrotu S.P. – Sądowi Okręgowemu w Poznaniu kosztów sądowych – w zakresie wydatków procesowych (ponieważ Skarb Państwa nie ma obowiązku uiszczania opłat sądowych - art. 94 u.k.s.c.) niepokrytych zaliczkowo przez powodów. Zgodnie bowiem z art. 113 ust. 1 u.k.s.c.) kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją

do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Koszty te w niniejszej sprawie wyniosły 4.379,55 zł i stanowiły różnicę pomiędzy łącznymi wydatkami związanymi z pozyskaniem opinii biegłych trzech specjalności a zaliczką uiszczoną w trakcie procesu przez powodów.

/-/ K. Szmytke